

Current Jewish Questions

Art in Jewish Law

I. Creating Art

<p>1. Exodus 20:20 Do not make any gods to be alongside me; do not make for yourselves gods of silver or gods of gold.</p>	<p>1. שמות כ:כ לא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם :</p>
<p>2. Rosh Hashana 24a-b MISHNAH. R. GAMALIEL USED TO HAVE A DIAGRAM OF PHASES OF THE MOON ON A TABLET [HUNG] ON THE WALL OF HIS UPPER CHAMBER, AND HE USED TO SHOW THEM TO THE UNLEARNED AND SAY, DID IT LOOK LIKE THIS OR THIS?</p> <p>GEMARA. Is this allowed, seeing that it is written, Ye shall not make with me, which we interpret, <u>‘Ye shall not make the likeness of my attendants?’</u> — Abaye replied: The Torah forbade only those attendants of which it is possible to make copies, as it has been taught: A man may not make a house in the form of the Temple, or an exedra (carved base) in the form of the Temple hall, or a court corresponding to the Temple court, or a table corresponding to the [sacred] table or a candlestick corresponding to the [sacred] candlestick, but he may make one with five or six or eight lamps, but with seven he should not make, even of other metals. [Since a candlestick of other metal besides gold would have been permissible in the Temple.] R. Jose b. Judah said: He should not make one even of wood, this being the way in which the kings of the house of the Hasmoneans made it. [When they first recaptured the Temple from the Syrians, and were still too poor to provide a gold candlestick.] They said to him: Can you adduce this as a proof? The spits [the branches of the candlestick, so called because they had no ornaments] were of iron and they overlaid them with tin. When they grew richer they made them of silver. When they grew richer still, they made them of gold.</p> <p>But is it allowed [to make likenesses] of attendants of which it is impossible to make copies, seeing that it has been taught: ‘Ye shall not make with me’: [this implies], ye shall not make the likeness of My attendants who minister before Me on high?’ — Abaye replied: The Torah forbade only the likeness of the four faces [Ezek. I, 10] all together. If that is so, the portrait of a human being by himself should be allowed; why then has it been taught: <u>All portraits are allowed, save the portrait of man?</u> — R. Huna the son of R. Idi replied: From a discourse of Abaye I learnt: ‘Ye shall not make with me’ [implies], ye shall not make Me. [And since man was made in God's image (Gen. I, 27), the reproduction of the human face is not allowed.]</p>	<p>2. תלמוד בבלי ראש השנה כד:א-ב משנה. דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו, שבהן מראה את ההדיוטות, ואומר: הכזה ראית או כזה?</p> <p>גמרא. ומי שרי? והכתיב + שמות כ+ לא תעשון אתי - לא תעשון כדמות שמשי! - אמר אביי: לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן. כדתניא: לא יעשה אדם בית תבנית היכל, אכסדרה תבנית אולם, חצר כנגד עזרה, שלחן כנגד שלחן, מנורה כנגד מנורה. אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה. ושל שבעה - לא יעשה, אפילו של שאר מיני מתכות. רבי יוסי בר יהודה אומר: אף של עץ לא יעשה, כדרך שעשו מלכי בית חשמונאי. אמרו לו: משם ראייה? שפודין של ברזל היו, וחיפום בבעץ. העשירו - עשאוים של כסף, חזרו העשירו - עשאוים של זהב.</p> <p>ושמשין שאי אפשר לעשות כמותן מי שרי? והתניא: + שמות כ+ לא תעשון אתי - לא תעשון כדמות שמשי המשמשין לפני במרום! - אמר אביי: לא אסרה תורה אלא דמות ארבעה פנים בהדי הדדי. - אלא מעתה, פרצוף אדם לחודיה תשתי: אלמה תניא: <u>כל הפרצופות מותרין, חוץ מפרצוף אדם!</u> - אמר רב הונא בריה דרב אידי, מפרקיה דאביי שמיעא לי: <u>לא תעשון אתי - לא תעשון אותי.</u></p> <p>ושאר שמשין מי שרי? והא תניא: לא תעשון אתי - לא תעשון כדמות שמשי המשמשין לפני במרום, כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת! - אמר אביי: לא אסרה תורה אלא שמשין שבמדור העליון. -</p> <p>ושבמדור התחתון מי שרי? והתניא: + שמות כ+ אשר בשמים - לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ממעל - לרבות מלאכי השרת! - כי תניא ההיא - לעבדם. - אי לעבדם - אפילו שלשול קטן נמי! - אין הכי נמי, דתניא: + שמות כ+ אשר בארץ - לרבות הרים וגבעות, ימים ונהרות, אפיקים</p>

<p>Still, are the other attendants permitted, seeing that it has been taught: "Ye shall not make with me": ye shall not make the likeness of My attendants who serve before Me on high, such as Ofanim and Seraphim and holy Hayyoth and ministering angels? — Abaye replied: The Torah forbade only the attendants in the upper sphere.[In the seventh heaven] But are those in the lower sphere [the second heaven, that of the sun and moon] permitted? Has it not been taught: 'Which are in the heaven: this brings under the rule the sun, the moon, the stars and constellations; "above": this brings under the rule the ministering angels?' — That statement refers to the prohibition of [making a likeness] for serving them.</p> <p>If for serving, then the tiniest worm should also [be prohibited]? — Yes, that is so, as it has been taught: Which are in the earth: this brings under the rule mountains, hills, seas, rivers, streams and valleys. Beneath: this brings under the rule the tiniest worm.</p> <p>But is the mere making allowed? Has it not been taught: "Ye shall not make with me": ye shall not make a likeness of My attendants who minister before Me, such as the sun, the moon, the stars and constellations? — R. Gamaliel's case was different, because others [non-Jews] made for him. But what of Rav Judah who [had a figure on a seal which] others had made for him, and yet Samuel said to him, Shinena, [You clever person. Lit.. 'sharp-toothed'] put out that fellow's eye? [Deface the image. This shows that the fact that it had been made by others does not render it permissible.] — In that case the seal was projecting, and [Samuel forbade it] so that it should not arouse suspicion,[That he used it for idolatrous purposes] as it has been taught: 'A ring of which the seal projects must not be worn on the finger, but it is permitted to sign with it. If the seal is sunk in, it is permitted to wear it but forbidden to sign with it'. But does it matter if we do arouse suspicion? Was there not a synagogue which 'moved and settled' in Nehardea [Rashi states that according to a legend this synagogue was originally built by King Jeconiah with stones brought from Jerusalem] and in it was a statue [of a king] and Rav and Samuel and the father of Samuel used to go in there to pray, and were not afraid of arousing suspicion? — Where a whole body of persons is concerned it is different. But Rabban Gamaliel was an individual? — Since he was the Nasi, a large company was always with him. If you like I can say that it was [drawn] in sections,[And so was not a complete likeness.] or if you like I can say that he did it for purposes of study, and it is written, Thou shalt not learn to do, which implies that you may learn to understand and to teach.</p>	<p>וגאיות. מתחת - לרבות שלשול קטן. - ועשייה גרידתא מי שרי? והתניא: לא תעשון אתי - לא תעשון כדמות שמשי המשמשין לפני, כגון חמה ולבנה, כוכבים ומזלות! - שאני רבן גמליאל דאחרים עשו לו. - והא רב יהודה, דאחרים עשו לו, ואמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, סמי עיניה דדין! - התם חותמו בולט הוה, ומשום חשדא, כדתניא: טבעת, חותמו בולט - אסור להניחה ומותר לחתום בה. חותמו שוקע - מותר להניחה ואסור לחתום בה. ומי חיישין לחשדא? והא ההיא בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא, דהוה ביה אנדרטא, והוה עיילי רב ושמואל ואבוה דשמואל ולי ומצלו התם, ולא חיישי לחשדא! - רבים שאני. - והא רבן גמליאל יחיד הוא! - כיון דנשיא הוא - שכחי רבים גביה. איבעית אימא: דפרקים הוה, ואיבעית אימא: להתלמד עבד, וכתבי + דברים יח + לא תלמד לעשות - אבל אתה למד להבין ולהורות.</p>
<p>3. Rambam Avoda Zara 3:10 It is forbidden to create decorative forms, even if not idolatrous, for it is written, "Do not make any gods to be alongside me" which means to say forms of silver and gold which are only for decorative purposes such that people would not mistake them and compare them to idols. And there is no prohibition to make an image except for humans and therefore we do not make forms of a</p>	<p>3. רמב"ם עבודה זרה ג:י אסור לעשות צורות לנוי ואף על פי שאינה עבודת כוכבים שנאמר לא תעשון אתי כלומר צורות של כסף וזהב שאינם אלא לנוי כדי שלא יטעו בהן הטועים וידמו שהם לעבודת כוכבים, ואין אסור לצור לנוי אלא צורת האדם בלבד, לפיכך אין מצוירים לא בעץ ולא בסיד ולא באבן צורת האדם, והוא</p>

<p>human not with wood, plaster, stone. And this is where the forms is protruding such as a sculpture, basin in a washroom, and the like, and if he fashions it he is lashed (i.e. violates a biblical commandment). But if it is sunk in or images of signs such as the images on tablets or embroidered, these are permitted.</p> <p>3:11 A ring which has a seal of a man, if it is raised it is forbidden to wear it but permitted to use it as a seal. And if the image is engraved, it is permitted to wear it but forbidden to use it as a seal for it will create a raised image. Also it is forbidden to create forms of the sun, moon, stars, constellations, and angels for it is written, "do not make alongside me" meaning do not make images of my agents which operate before most high. And even on a board images of animals or other living things aside from men, and plants and grass and the like, are permitted to draw even if it is raised.</p>	<p>שתהיה הצורה בולטת כגון הציור והכירור שבטרקלין וכיוצא בהן ואם צר לוקה, אבל אם היתה הצורה מושקעת או צורה של סמנן כגון הצורות שעל גבי הלוחות והטבליות או צורות שרוקמין באריג הרי אלו מותרות.</p> <p>רמב"ם עבודה זרה ג: יא טבעת שיש עליה חותם שהוא צורת אדם אם היתה הצורה בולטת אסור להניחה ומותר לחתום בה, ואם היתה הצורה שוקעת מותר להניחה ואסור לחתום בה מפני שהנחתם תעשה בו הצורה בולטת, וכן אסור לצור דמות חמה ולבנה כוכבים מזלות ומלאכים שנאמר לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשיי המשמשין לפני במרום ואפילו על הלוח, צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם וצורות האילנות ודשאים וכיוצא בהן מותר לצור אותם ואפילו היתה הצורה בולטת.</p>
<p>4. Shulhan Aruck Yoreh Dea 141:4 It is forbidden to create forms of things connected to the divine, such as the 4 faces altogether. And so to the images of the seraphs, and the ministering angels, and of man alone. All of these are forbidden to make for decorative purposes. And if a non-Jew made them it is forbidden to display them. Ramo: At any rate, if one finds them, they are permitted aside from the sun and moon for it is normal for idolaters to worship them or that there is proof it was made to be worshipped, in which case all forms are forbidden as we explained in the beginning of the chapter. When was this said? With items which are raised. But if it's engraved, such as embroidery or painted on a wall with signs, it is permitted to make. And the image of the sun, moon, and stars are forbidden whether they are raised or engraved. And if they are for educational purposes, it is all permitted, even if it is raised (and some permit for public use where there is no suspicion)</p>	<p>4. שו"ע יורה דעה קמא: ד אסור לצייר צורות שבמדרוז שכינה, כגון ד' פנים בהדי הדדי, וכן צורות שרפים ואופנים ומלאכי השרת. וכן צורת אדם לבדו, כל אלו אסור לעשות אפילו הם לנוי. ואם עובד כוכבים עשאם לו, אסור להשהותם. הגה: ומיהו אם מוצא אותם, מותרים, מלבד בחמה ולבנה שדרך העובד כוכבים לעבדם, או שיש הוכחה שעשאו לעבדם, שאז אסור ככל הצלמים, כמו שנתבאר בריש הסימן (טור). במה דברים אמורים, בבולטת. אבל בשוקעת, כאותם שאורגים בבגד ושמציירים בכותל בסמנן, מותר לעשותם. וצורת חמה ולבנה וכוכבים, אסור בין בולטות בין שוקעות. ואם הם להתלמד, להבין ולהורות, כולן מותרות אפילו בולטות. (ויש מתירין בשל רבים, דליכא חשדא) (טור בשם הרא"ש).</p>

II. Verses

<p>5. B. Gittin 60a Abaye asked Rabbah: Is it permitted to write out a scroll [containing a passage] for a child to learn from? This is a problem alike for one who holds that the Torah was transmitted [to Moses] scroll by scroll, and for one who holds that the Torah was transmitted entire. It is a problem for one who holds that the Torah was transmitted scroll by scroll: since it was transmitted scroll by scroll, may we also write separate scrolls, or do we say that since it has all been joined together it must remain so? It is equally a problem for one who holds that the Torah was transmitted entire: since it was transmitted entire, is it improper to write [separate scrolls], or do we say that since we cannot dispense with this we do write them? — <u>He replied: We do not write. What is the reason?</u> — <u>Because we do not write.</u> He then raised an objection: 'She [Queen Helena of Adiabene] also made a tablet of</p>	<p>5. תלמוד בבלי גיטין ס: א בעא מיניה אביי מרבה: מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה? תיבעי למאן דאמר תורה מגילה מגילה ניתנה, תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה; תיבעי למ"ד תורה מגילה מגילה ניתנה, כיון דמגילה מגילה ניתנה כותבין, או דילמא כיון דאידיבך אידיבך? תיבעי למ"ד תורה חתומה ניתנה, כיון דחתומה ניתנה אין כותבין, או דילמא כיון דלא אפשר כותבין? א"ל אין כותבין, ומה טעם? לפי שאין כותבין. איתביה: אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה! א"ר שמעון בן לקיש משום ר' ינאי: באל"ף בי"ת. איתביה: כשהוא כותב, רואה וכותב מה שכתוב בטבלא: אימא: כמה שכתוב בטבלא. איתביה: כשהוא כותב, רואה</p>
--	--

<p>gold on which was written the section of the Sotah'? — R. Simeon b. Lakish had [already] explained in the name of R. Jannai: Only the first letters [of each word were written there]. He then raised [the following objection]: 'As he writes he looks at the tablet and writes what is written in the tablet'? — Read, 'He writes according to what is written in the tablet.' He then raised [the following objection]: 'As he writes he looks at the tablet and writes what is written in the tablet, If one lay, if one did not lie.' — What is meant is that it was written irregularly.[Only the beginnings of the verses were in full and the later words with first letter only.] On this point Tannaim differ [as we were taught]: 'A scroll should not be written for a child to learn from; if, however, it is the intention of the writer to complete it, he may do so. R. Judah says: He may write from Bereshith to [the story of the generation of the] Flood, or in the Priests' Law up to, And it came to pass on the eighth day.'</p>	<p>בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא, מה הוא כתוב בטבלא? +במדבר ה' + אם שכב... אם לא שכב! הכא במאי עסקין - בסירוגין. כתנאי: אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה, ואם דעתו להשלים - מותר; ר' יהודה אומר: בבראשית - עד דור המבול, בתורת כהנים - עד ויהי ביום השמיני.</p>
<p>6. Rambam Responsa 268 Regarding a tallit which someone chose to use for tzitzit, and he wishes to make the mitzvah nicer by skillfully embroidering the edge with biblical verses and to write God's name with three yuds. And an official in the city protest what he did and said that it is forbidden to wear this tallit. Teach, my master, is this thing which was done is proper and is permitted to follow, or is it a sin. And if it is a sin, what is the law regarding this tallit which has the embroidering of biblical verses, what is obligated with this, which was permitted by the city official and not accepted? Teach us this law and your reward will be double from heaven.</p> <p>The answer is that this action is a sin and is not permitted at all. And the prohibition from our perspective is from two reasons. The first is that one is not permitted to write individual biblical verses, but rather three letters alone and no more. And even when it is permitted to write a section for a child to teach, this was only permitted for the purposes of education, for the Torah was not given to be written section by section, and certainly not verse by verse. And even if someone thinks that this prohibition is only for writing with ink and the like, but not for carving in wood or gold and the like or embroidering in garments is permitted, know that this there is no distinction between writing and embroidering.</p>	<p>6. שו"ת הרמב"ם סימן רסח ...בדבר טלית אשר בחר אותה בן אדם לציצית, ורצה להתנאות במצוות ורקם שוליה במשי באומנות משובחת וכתב בשוליה פסוק מן פרשת ויאמר וכתב השם (בשלושה) יודין. ומחה בידו ממונה העיר על מה שעשה ואמר לו: אסור ללבוש זאת הטלית. ולא קיבל ממנו והתמיד בלבישת אותה הטלית. יורינו רבינו, האם מה שעשה זה, נכון ומותר להימשך אחריו בזה, או הוא חטא. ואם הוא חטא, מה דין זאת הטלית שרקם בה פסוקים מן התורה ומה חייב זה, אשר אסר עליו ממונה העיר ולא קיבל ממנו? הורינו זאת ושכרך כפול מן השמים.</p> <p>התשובה זה המעשה הוא חטא ואינו מותר בשום פנים. ואיסורו לדעתנו משני טעמים. האחד מהם, שאין לכתוב מן התורה פסוקים פסוקים אלא יכתוב שלוש תיבות לבד ולא יותר... (ואפילו) מי שהתיר לכתוב פרשה לתינוק להתלמד בה, לא (התיר) זאת אלא בגלל הכרח הלימוד, לפי שלא ניתנה תורה להכתב פרשיות פרשיות, וכל שכן פסוק פסוק. ואולי יחשוב מישהו, שאין זה אסור אלא בכותב על הספר בדיו וכדומה, אבל בחורת בעץ או בזהב וכדומה או רוקם בבגד מותר, הרי ידע, שאין חילוק בין כתיבה לחריתה...</p>

III. Art Appreciation

<p>7. B. Avoda Zara 40b MISHNAH. ALL IMAGES ARE PROHIBITED BECAUSE THEY ARE WORSHIPPED ONCE A YEAR. SUCH IS THE STATEMENT OF R. MEIR; BUT THE SAGES DECLARE: [AN IMAGE] IS NOT PROHIBITED EXCEPT ONE THAT HAS A STAFF OR BIRD OR ORB IN ITS HAND. RABBAN SIMEON B. GAMALIEL SAYS: ALSO ANY [IMAGE] WHICH HAS ANYTHING IN ITS HAND [IS PROHIBITED].</p>	<p>7. תלמוד בבלי עבודה זרה מ:ב /מתניי!/. כל הצלמים אסורין, מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור; רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף כל שיש בידו כל דבר.</p>
---	---

<p>GEMARA. If they are worshipped once a year, what is the reason of the Rabbis?[In allowing them to be used for a secular purpose, provided certain symbols are not in their hand] — R. Isaac b. Joseph said in the name of R. Johanan: In the place where R. Meir lived, [the heathens] used to worship each image once a year; and since R. Meir takes a minority into consideration, he decreed [against the use of images] in the other places on account of the place [where they are worshipped]. The Rabbis, on the other hand, who do not take a minority into consideration, did not decree [against the use of images] in the other places on account of the place [where they are worshipped].</p> <p>Rav Judah said in the name of Samuel: The teaching of the Mishnah refers to the royal statues. [Statues of kings which were revered by the populace, and not to ordinary idolatrous images] Rabbah b. Bar Hanah said in the name of R. Johanan: The teaching of the Mishnah only applies [to these statues] when they stand at the entrance of a city [Only such are prohibited by R. Meir because they are erected in a conspicuous place to be worshipped].</p> <p>Rabbah said: There is a difference of opinion [with regard to statues] in villages, but as for those which are in cities all agree that they are permitted. What is the reason [for their being permitted]? They are made for ornamentation. [And not to be worshipped.] But is there anyone [who says that the images set up] in villages are made merely for ornamentation? Surely those in the villages were made to be worshipped![Because villagers do not spend money on statues just as ornaments.] — If, however, [Rabbah's statement] is quoted it must be in this form: Rabbah said: There is difference of opinion [with regard to statues] in cities; [Since there it is uncertain whether they are ornamental or for worship.] but as for those in villages all agree that they are prohibited.</p>	<p>גמ'. אי דנעבדין פעם אחת בשנה, מאי טעמא דרבנן? א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן: במקומו של ר"מ היו עובדין אותה פעם אחת בשנה, ור"מ דחייש למיעוטא - גזר שאר מקומות אטו אותו מקום, ורבנן דלא חיישי למיעוטא - לא גזרו שאר מקומות אטו אותו מקום. אמר רב יהודה אמר שמואל: באנדרטי של מלכים שנינו. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: ובעומדין על פתח מדינה שנינו.</p> <p>אמר רבה: מחלוקת בשל כפרים, אבל בשל כרכים - ד"ה מותרין, מ"ט; לנוי עבדי להו. וכפרים מי איכא למ"ד לנוי קעבדי להו? דכפרים ודאי למיפלחינהו עבדי להו! אלא אי אתמר הכי אתמר, אמר רבה: מחלוקת בשל כרכים, אבל בשל כפרים - ד"ה אסורים.</p>
<p>8. Rambam Avoda Zara 7:6 Images made by idolaters for art are permitted for benefit, but those made for idolatry are prohibited. How so? All images found in the villages are prohibited because the status quo assumption is that those images were made for idolatry. But those found in the city, if they are by the gates of the city, if there was in the statue a staff or bird or sphere or sword or crown or ring, the assumption is those were made for idolatry and are those prohibited to derive benefit, but otherwise, the assumption is that they are only for decoration and are permitted.</p>	<p>8. רמב"ם עבודה זרה ז הלכה ו צורות שעשאו עובדי כוכבים לנוי מותרין בהנאה וצורות שעשאו לעבודת כוכבים אסורין, כיצד כל הצורות הנמצאים בכפרים אסורים בהנאה מפני שחזקתן שלעבודת כוכבים הן עשוין, והנמצאות במדינה אם היו עומדין על פתח המדינה והיה ביד הצורה צורת מקל או צפור או כדור או סייף או עטרה וטבעת חזקתו שהוא לעבודת כוכבים ואסור בהנאה, ואם לאו הרי הוא בחזקת לנוי ומותר.</p>
<p>9. Rambam Avoda Zara 8:8 The objects of idolatry which has been nullified before it came to the hands of a Jew is permitted to derive benefit for it says, "the statues of their gods you must burn in fire" refers when it comes into our hands when they are acting with it as a divinity, but if this was nullified it is permitted.</p>	<p>9. רמב"ם עבודה זרה ח הלכה ח עבודת כוכבים של עובדי כוכבים שבטלוח קודם שתבא לידי ישראל הרי זו מותרת בהנאה שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש כשבאו לידינו והן נוהגין בהם אלהות אבל אם בטלוח הרי אלו מותרין.</p>